

Strasburg, dnia 23.10.2018 r.
COM(2018) 703 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY
EUROPEJSKIEJ, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-
SPOŁECZEGO I KOMITETU REGIONÓW**

**Zasady pomocniczości i proporcjonalności: wzmacnianie ich roli w kształtowaniu
polityki UE**

{COM(2018) 490} - {COM(2018) 491}

Zasady pomocniczości i proporcjonalności: wzmacnianie ich roli w kształtowaniu polityki UE

Chcę, aby Unia bardziej koncentrowała się na ważnych kwestiach, opierając się w tym celu na działaniach już podjętych przez obecną Komisję. Nie powinniśmy się wtrącać w codzienne życie Europejczyków, regulując każdy jego aspekt. Powinniśmy być wielcy w wielkich sprawach. Nie powinniśmy zarzucać obywateli strumieniem nowych inicjatyw lub starać się wciąż rozszerzać nasze kompetencje. Powinniśmy oddać kompetencje państwom członkowskim w sprawach, w których jest to zasadne.

Przewodniczący Jean-Claude Juncker – Orędzie o stanie Unii 2017

1. WPROWADZENIE

Obecna Komisja koncentruje się na kwestiach, które są ważne. W centrum swoich działań umieściła kształtowanie polityki opartej na sprawdzonych danych oraz lepsze stanowienie prawa. Zaproponowała uszczuplone programy prac skoncentrowane na dziesięciu priorytetach przewodniczącego Junckera. Obecna Komisja podkreśla potrzebę bycia wielkim w wielkich sprawach, a w pozostałych – skromnym.

Pomocniczość i proporcjonalność są kluczowymi elementami realizowanego przez Komisję Programu lepszego stanowienia prawa, na którym Komisja opiera się, opracowując swoje wnioski dotyczące polityki. Komisja zainwestowała znaczne środki w lepsze stanowienie prawa i obecnie staje się ono jednym z podstawowych elementów strukturalnych Komisji. Wnioski z dotychczasowych doświadczeń oraz opinie zainteresowanych stron i społeczeństwa obywatelskiego znalazły się w samym centrum procesu kształtowania polityki przed projektami nowych aktów prawnych. Wysiłki Komisji doceniła niedawno Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, według której Komisja zajmuje teraz czołowe miejsce¹, jeżeli chodzi o dobre praktyki regulacyjne. Nie spoczywamy jednak na laurach. Komisja podsumowuje osiągnięcia w zakresie pakietu reform obejmującego cały cykl polityki, który wprowadziła w maju 2015 r. Reformy miały na celu zwiększenie otwartości i przejrzystości w procesie decyzyjnym UE, poprawę jakości nowego ustawodawstwa dzięki stosowaniu lepszej oceny skutków w odniesieniu do projektów aktów prawnych i nowelizacji oraz promowaniu ciągłego i spójnego przeglądu obowiązującego prawa Unii. Przegląd będzie koncentrował się na dopracowywaniu i dalszym ulepszaniu naszej polityki lepszego stanowienia prawa, w tym w zakresie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności.

Przeglądowi towarzyszą refleksje dotyczące przyszłości Europy, które są przedmiotem białej księgi przedstawionej przez Komisję w marcu 2017 r. Aby zobrazować możliwą sytuację Unii w 2025 r., w białej księdze przedstawiono pięć scenariuszy oraz zainicjowano proces obejmujący ponad 2 000 wydarzeń publicznych, których celem jest umożliwienie Europejczykom wypowiedzenia się na temat przyszłości Unii.

¹ OECD Regulatory Policy Outlook 2018 („Perspektywy polityki regulacyjnej OECD na 2018”): <https://www.oecd.org/governance/oecd-regulatory-policy-outlook-2018-9789264303072-en.htm>

Wypowiadając się na temat tej dyskusji w swoim orędziu o stanie Unii w 2017 r., przewodniczący Juncker przedstawił swoją wizję bardziej demokratycznej Unii opartej na wolności, równości i praworządności. Aby kontynuować prace w tym kierunku, przewodniczący Juncker powołał grupę zadaniową do spraw pomocniczości i proporcjonalności, która w krytyczny sposób przyjrzy się wszystkim dziedzinom polityki w celu zapewnienia, by Unia działała tylko tam, gdzie wnosi wartość dodaną, a w szczególności bardziej szczegółowo przeanalizuje scenariusz 4 „Robić mniej, ale efektywniej”², zgodnie z którym Unia ma skoncentrować swoje ograniczone zasoby na mniejszej liczbie działań w celu skutecznej realizacji swoich priorytetów politycznych.

Komisja osiągnęła już postępy, jeżeli chodzi o znajdowanie rozwiązań służących skuteczniejszej realizacji unijnej polityki polegających na mniejszej aktywności na poziomie unijnym, a większej na poziomie krajowym. Obecnie ponad 97 % środków pomocy państwa wdraża się bezpośrednio na poziomie krajowym, regionalnym lub lokalnym, w oparciu o jasno zdefiniowane kryteria oraz bez konieczności uzyskiwania uprzedniej zgody Komisji. Również dzięki przyznaniu krajowym organom ochrony konkurencji odpowiednich uprawnień wydały one od 2004 r. około 85 % decyzji egzekwujących reguły ochrony konkurencji. Proponowane uproszczenie wspólnej polityki rolnej uwzględnia różnorodność uwarunkowań lokalnych w całej Unii oraz przywraca władzom krajowym odpowiedzialność za zapewnianie skutecznych i dostosowanych do lokalnych potrzeb rozwiązań, służących wspieraniu rolnictwa i środowiska.

W przyszłości podejście, które wypracowano czasie kadencji obecnej Komisji, powinno być w dalszym ciągu zakorzenione w działaniach Komisji. Powinno ono stać się częścią nieprzerwanego procesu refleksji na temat tego, w jakim zakresie UE powinna regulować życie codzienne obywateli lub kiedy nie powinna. Mając na uwadze ten cel, w niniejszym komunikacie określono sposoby wzmocnienia roli zasad pomocniczości i proporcjonalności w kształtowaniu polityki UE. Zainicjowano w nim w szczególności działania następcze Komisji podejmowane w związku z zaleceniami grupy zadaniowej oraz sposoby uwypuklania obszarów, w których powinni działać inni. Komisja zamierza doprecyzować szczegóły w ramach przeglądu lepszego stanowienia prawa w pierwszej połowie 2019 r. – po wysłuchaniu opinii wszystkich stron, w których interesie leży lepsze stanowienie prawa.

2. ZNACZENIE POMOCNICZOŚCI I PROPORCJONALNOŚCI

Zasada pomocniczości dotyka istoty tego, czym zajmuje się Unia. Na podstawie Traktatów państwa członkowskie przyznały Unii niektóre uprawnienia, a zasada pomocniczości reguluje sposób, w jaki są one wykonywane. W obszarach nienależących do jej wyłącznej kompetencji Unia działa jedynie wtedy, gdy państwa członkowskie nie mogą w wystarczający sposób osiągnąć celów wyznaczonych na poziomie centralnym albo na poziomie regionalnym i lokalnym, lecz ze względu na rozmiary lub skutki przewidzianego działania możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii.

Kontrola przestrzegania tej zasady jest zasadniczo kwestią polityczną powierzoną instytucjom politycznym UE i parlamentom krajowym. Z tego względu przewodniczący

² Scenariusz 4 Białej Księgi nosi tytuł „Robić mniej, ale efektywniej: Unia Europejska koncentruje się na skuteczniejszym i szybszym osiągnięciu rezultatów w wybranych obszarach polityki, poświęcając innym obszarom mniej uwagi”; https://ec.europa.eu/commission/white-paper-future-europe_pl

Juncker podkreślił w swoich wytycznych politycznych³ znaczenie wzmocnienia kontaktów z parlamentami narodowymi również z myślą o przybliżeniu Unii Europejskiej jej obywatelom. W protokołach nr 1 i 2 do Traktatów określono rolę parlamentów narodowych w Unii i uprawniono je do kontrolowania pomocniczości⁴. W szczególności wniosek Komisji dotyczący danego aktu ustawodawczego musi zostać przekazany parlamentom narodowym, które następnie w terminie ośmiu tygodni mogą przesłać uzasadnioną opinię, a każdy parlament narodowy dysponuje dwoma głosami. Jeżeli łączna liczba głosów przekroczy pewien próg⁵, Komisja musi poddać wniosek ponownej analizie i uzasadnić decyzję o jego podtrzymaniu, zmianie lub wycofaniu. Jeżeli wniosek podlegający zwykłej procedurze prawodawczej uzyskał zwykłą większość głosów przyznanych parlamentom narodowym, Komisja musi uzasadnić, dlaczego podtrzymuje swój wniosek (jeżeli go nie wycofuje ani nie zmienia), a Parlament Europejski i Rada muszą rozważyć, czy jest on zgodny z zasadą pomocniczości. Jeżeli zwykła większość członków Parlamentu Europejskiego lub 55 % członków Rady uzna, że wniosek narusza zasadę pomocniczości, wniosek nie będzie dalej brany pod uwagę. Trybunał Sprawiedliwości orzeka w sprawach skarg dotyczących naruszenia zasady pomocniczości wniesionych przez państwa członkowskie (lub zgłoszonych przez nie w imieniu parlamentów narodowych) lub przez Komitet Regionów, w przypadku gdy ma on prawo udziału w konsultacjach na mocy Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

W praktyce pomocniczość polega na określeniu najlepszego poziomu zarządzania na potrzeby tworzenia i wdrażania polityki. Unia powinna angażować się jedynie wówczas, gdy jest to konieczne, oraz w przypadkach, gdy jej działanie przynosi wyraźne korzyści w stosunku do środków podejmowanych na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym. Potencjalna wartość dodana działań na poziomie UE oraz koszt dla UE wynikający z braku działania (który często nazywa się „kosztem braku działań na poziomie europejskim”) są ze sobą ściśle powiązane⁶. Ocena polityczna tego, czy dany unijny instrument polityki można uznać za wnoszący wartość dodaną, może być zmienna w czasie zależności od priorytetów politycznych w danym momencie.

Pomocniczość określa się często jako wybór między podjęciem działania na poziomie UE a brakiem działania. Nie jest to ujęcie prawidłowe. Pomocniczość oznacza pozostawienie przestrzeni na to, by odpowiedzialność za podjęcie działania wziął na siebie podmiot umiejscowiony na najbardziej odpowiednim poziomie zarządzania. Państwa członkowskie mają również swobodę działania tam, gdzie nie podejmuje działań Unia, a w odniesieniu do danej polityki może okazać się niezbędne podjęcie działań na wszystkich szczeblach zarządzania. Ogólnie w ocenach Komisji będzie badany unijny wymiar problemów i skutków każdej nowej inicjatywy.

³ Wytyczne polityczne na następną kadencję Komisji Europejskiej kandydata na przewodniczącego Komisji Europejskiej Jeana-Claude’a Junckera, Strasburg, dnia 15 lipca 2014 r.

⁴ Zob. art. 12 Traktatu UE, protokoły nr 1 i 2 do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

⁵ „Złota kartka” odpowiada jednej trzeciej wszystkich głosów lub jednej czwartej w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości (art. 76 TFUE). „Pomarańczowa kartka” odpowiada zwykłej większości głosów.

⁶ Zob. np. „Mapping the cost of non-Europe 2014–2019” („Zestawianie kosztów braku działań na poziomie europejskim w latach 2014–2019”); http://www.europarl.europa.eu/thinktank/pl/document.html?reference=EPRS_STU%282017%29603239

Zgodnie z zasadą proporcjonalności wymaga się, by treść i forma działania na poziomie Unii nie wykraczały poza to, co jest konieczne, by osiągnąć wyznaczone cele⁷. W protokole nr 2 określono bardziej szczegółowo wymogi dotyczące proporcjonalności w odniesieniu do projektów aktów prawnych⁸. Należy ograniczać do minimum jakiegokolwiek obciążenia finansowe lub administracyjne nakładane na Unię, rządy krajowe, władze lokalne i regionalne oraz podmioty gospodarcze, oraz zapewnić, by były one proporcjonalne do celów, które mają zostać osiągnięte. Dla Komisji oznacza to osiąganie celów naszej ambitnej polityki w sposób najprostszy i najmniej kosztowny, unikając przy tym niepotrzebnej biurokracji. Chodzi o ostrożne dopasowanie intensywności zaproponowanego środka do celu, który ma zostać osiągnięty. Proporcjonalność leży u podstaw realizowanej przez Komisję polityki lepszego stanowienia prawa oraz jej programu sprawności regulacyjnej. Trybunał Sprawiedliwości jest ostatecznym arbitrem w kwestii proporcjonalności i może uchylić akty, co do których uzna, że naruszyły tę zasadę.

Biorąc pod uwagę znaczenie poprawnego stosowania obu tych zasad⁹ oraz ze względu na bliskie stosunki Komisji z parlamentami narodowymi, Komisja publikuje sprawozdanie roczne dotyczące obu tych kwestii. Niniejszemu komunikatowi towarzyszą sprawozdanie roczne za 2017 r. w sprawie stosunków między Komisją Europejską a parlamentami narodowymi oraz sprawozdanie roczne za 2017 r. w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności.

3. POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ: KLUCZOWE ELEMENTY LEPSZEGO STANOWIENIA PRAWA

Pomocniczość i proporcjonalność to kluczowe elementy podejścia Komisji do lepszego stanowienia prawa, które opiera się na trzech podstawowych procesach: ewaluacji, ocenie skutków i konsultacjach z zainteresowanymi stronami. Komisja zainwestowała znaczne środki w doskonalenie swojego podejścia. Zmiany te spowodowały również istotną poprawę, jeżeli chodzi o ocenę pomocniczości i proporcjonalności:

- Komisja zwiększyła przejrzystość swojej pracy, jej legalność i odpowiedzialność za nią. Strona internetowa poświęcona udziałowi obywateli w procesie kształtowania prawa daje zainteresowanym stronom możliwość wzięcia pełnego udziału w pracach Komisji w całym cyklu polityki¹⁰ – od dostarczania informacji zwrotnych na temat wstępnych koncepcji do przekazywania uwag na temat przyjętych wniosków Komisji oraz projektów aktów delegowanych i wykonawczych;
- ważniejszym inicjatywom towarzyszą konsultacje publiczne, a najważniejsze z nich będą dostępne we wszystkich językach urzędowych;

⁷ Art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej.

⁸ Art. 5 protokołu nr 2.

⁹ W art. 9 protokołu nr 2 zobowiązano Komisję do przedkładania sprawozdania rocznego w sprawie stosowania art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej.

¹⁰ „Udział obywateli w procesie kształtowania prawa”: https://ec.europa.eu/info/law/contribute-law-making_pl

- w maju 2015 r. Komisja przygotowała pierwsze zintegrowane wytyczne dotyczące lepszego stanowienia prawa, a w 2017 r. ukończyła ich gruntowną aktualizację. Te wytyczne i narzędzia stanowią podstawę ukierunkowania działań służb Komisji w całym cyklu polityki¹¹ i spowodowały rewizję wskazówek dotyczących sposobu oceny pomocniczości i proporcjonalności. Publikuje się je, by ułatwić Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i innym zainteresowanym stronom dalsze angażowanie się w proces kształtowania polityki Unii;
- utworzono nową Radę ds. Kontroli Regulacyjnej¹², w skład której powołano trzech członków spoza instytucji europejskich. Ta niezależna Rada kontroluje jakość ocen skutków i wybranych ewaluacji obowiązujących przepisów oraz udostępnia publicznie wszystkie swoje opinie. Co do zasady wymaga się pozytywnej opinii Rady dotyczącej oceny skutków. W przeciwnym wypadku Komisja musi przedstawić publiczne uzasadnienie swojej decyzji o kontynuacji prac. Niedociągnięcia w analizie pomocniczości i proporcjonalności należą do najczęstszych przyczyn wydania opinii negatywnych¹³;
- eksperci z platformy REFIT¹⁴ wspierają Komisję w dostarczaniu rozwiązań mających na celu uproszczenie obowiązujących przepisów. Platforma przy pomocy przedstawiciela z Komitetu Regionów przyjęła ponad 80 opinii.
- w kwietniu 2016 r. Parlament Europejski, Rada i Komisja Europejska podpisały nowe Porozumienie międzyinstytucjonalne w sprawie lepszego stanowienia prawa¹⁵. Uwzględniono w nim wszystkie aspekty lepszego stanowienia prawa, w tym te dotyczące: pomocniczości i proporcjonalności, przejrzystości procedury ustawodawczej, stosowania aktów delegowanych oraz rocznego i wieloletniego programowania priorytetów politycznych.

Dzięki stosowaniu tych narzędzi lepszego stanowienia prawa możliwe jest opracowywanie bardziej proporcjonalnych wniosków ustawodawczych¹⁶. Skuteczne stosowanie prawa Unii jest również kluczowe dla osiągnięcia zamierzonych korzyści w praktyce. Ocena skutków i ewaluacja pomagają zapewnić skuteczne wdrażanie. Uzupełniono je o bardziej strategiczne podejście¹⁷ do wdrażania i egzekwowania prawa Unii, w tym poprzez wsparcie państw członkowskich w prawidłowym wdrażaniu prawa

¹¹ https://ec.europa.eu/info/better-regulation-guidelines-and-toolbox_pl

¹² https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/regulatory-scrutiny-board_pl

¹³ Zob. s. 20 sprawozdania rocznego Rady ds. Kontroli Regulacyjnej za 2017 r.; https://ec.europa.eu/info/publications/regulatory-scrutiny-board-annual-report-2017_en

¹⁴ Utworzona w 2015 r. Platforma zapewnia wsparcie w zakresie upraszczania prawa Unii i ograniczania niepotrzebnych obciążeń regulacyjnych z korzyścią dla społeczeństwa obywatelskiego, przedsiębiorstw i organów publicznych. Wydaje ona zalecenia dla Komisji, uwzględniając sugestie zainteresowanych stron. https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-and-less-costly/refit-platform_pl

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=OJ:L:2016:123:TOC>

¹⁶ Zob. np. ramka 1 w komunikacie COM(2017) 651 final; *Dokończenie realizacji Programu lepszego stanowienia prawa: lepsze rozwiązania na rzecz lepszych rezultatów*; https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/completing-the-better-regulation-agenda-better-solutions-for-better-results_en.pdf

¹⁷ [C\(2016\) 8600](#), Prawo Unii: lepsze wyniki dzięki lepszemu stosowaniu z dnia 21 grudnia 2016 r.

Unii oraz dzięki skoncentrowaniu się na postępowaniach w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w odniesieniu do problemów systemowych, w których działania Komisji w zakresie egzekwowania prawa mogą przynieść rzeczywistą zmianę.

Komisja dokonuje obecnie przeglądu funkcjonowania omawianej polityki lepszego stanowienia prawa oraz aktywnie zasięga opinii wszystkich zainteresowanych stron¹⁸. Celem przeglądu będzie określenie, czy i w jaki sposób nasze narzędzia lepszego stanowienia prawa można wykorzystywać bardziej skutecznie i efektywnie, wzmacniając równocześnie rolę pomocniczości i proporcjonalności w kształtowaniu przez nas polityki.

Sprawozdanie grupy zadaniowej ds. zasad pomocniczości, proporcjonalności i „robić mniej, ale efektywniej”

W skład grupy zadaniowej weszli członkowie Komitetu Regionów i parlamentów krajowych. Grupa przeanalizowała rolę pomocniczości i proporcjonalności w pracy instytucji, rolę władz lokalnych i regionalnych w tworzeniu polityki UE oraz kwestię tego, czy uprawnienia dotyczące obszarów polityki lub kompetencje można pozostawić lub przekazać z powrotem państwom członkowskim. W ciągu zaledwie sześciu miesięcy, korzystając z uwag otrzymanych od wielu zainteresowanych stron, grupa zadaniowa opracowała kompleksową i ukierunkowaną odpowiedź na te kwestie¹⁹.

W sprawozdaniu grupy zadaniowej przedstawiono dziewięć zaleceń wraz z szeregiem działań, które pomogą w ich wdrażaniu. Obejmują one proces opracowywania polityki przez Komisję, rolę parlamentów narodowych w rozpatrywaniu wniosków Komisji oraz procedurę ustawodawczą.

Kluczowe ustalenia są następujące:

- potrzebny jest nowy sposób pracy, aby tworzyć lepsze akty prawne w oparciu o wspólne zrozumienie zasad pomocniczości i proporcjonalności w całym cyklu polityki;
- potrzebna jest bardziej „aktywna pomocniczość”²⁰, która zwiększy skuteczność wyrażania opinii przez władze lokalne i regionalne oraz parlamenty narodowe i która będzie promować większą odpowiedzialność to, czym zajmuje się Unia;
- Unia powinna efektywniej wykorzystywać swoje zasoby i określić priorytety swoich działań, ale nie ma powodów, by ponownie przekazać państwom członkowskim kompetencje przyznane na mocy Traktatu lub całe obszary polityki.

Zalecenia grupy zadaniowej przedstawiono w załączniku do niniejszego komunikatu. Wiele zaleceń dotyczy zastosowania lepszego stanowienia prawa w praktyce. Komisja

¹⁸ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2018-2332204_en

¹⁹ https://ec.europa.eu/commission/priorities/ democratic-change/better-regulation/task-force-subsidarity-proportionality-and-doing-less-more-efficiently_pl#report

²⁰ grupa zadaniowa wykorzystwała pojęcie „aktywnej pomocniczości”, by zwrócić uwagę na większe zaangażowanie wszystkich zainteresowanych stron oraz władz lokalnych i regionalnych w całym cyklu polityki. Zob. s. 8–9 sprawozdania grupy zadaniowej.

popiera przedstawioną przez grupę zadaniową analizę potrzeby zwiększenia nacisku na stosowanie zasad pomocniczości i proporcjonalności w kształtowaniu polityki UE w ramach szerszego Programu lepszego stanowienia prawa. Konieczne jest, by 41 izb parlamentów narodowych, 74 regionalne zgromadzenia ustawodawcze, 280 regionów oraz 80 000 władz lokalnych, które odgrywają zasadniczą rolę we wdrażaniu prawa Unii, było bardziej zaangażowanych w proces kształtowania polityki. Aktywna pomocniczość oraz nowy sposób pracy z tymi podmiotami przyczynią się do osiągnięcia celów dobrze funkcjonującej polityki, jednocześnie zwiększając zrozumienie oraz odpowiedzialność za to, czym zajmuje się Unia.

4. DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU WZMOCNIENIE ROLI POMOCNICZOŚCI I PROPORCJONALNOŚCI

Komisja dokładnie przeanalizowała sprawozdanie grupy zadaniowej i zwraca uwagę na wskazane poniżej obszary, w których należy podjąć działania.

4.1. Promowanie wspólnego rozumienia zasad pomocniczości i proporcjonalności

Mimo że wszystkie podmioty zaangażowane w kształtowanie polityki UE muszą przestrzegać zasad pomocniczości i proporcjonalności, nie ma wspólnej definicji, która wspierałaby pracę każdej instytucji. Protokół nr 2 do Traktatów, który dotyczy pomocniczości i proporcjonalności, nie zawiera już obrazowych kryteriów, które niegdyś stanowiły element podobnego protokołu załączonego do traktatu z Amsterdamu.

W maju 2015 r. Komisja opublikowała pierwsze zintegrowane wytyczne dotyczące swojego sposobu realizacji lepszego stanowienia prawa. Wytyczne te obejmują cały cykl polityki, w tym ocenę zasad pomocniczości i proporcjonalności²¹. W wytycznych uwzględniono już kryteria pierwotnie zawarte w traktacie z Amsterdamu. Grupa zadaniowa zaproponowała stosowanie instrumentu służącego przeprowadzaniu ocen dotyczących pomocniczości i proporcjonalności oraz przedstawianiu w uporządkowany sposób ich rezultatów („tabela ocen”)²². Instrument ten załączono do niniejszego komunikatu. Komisja nie prezentuje obecnie rezultatów swoich ocen w formie „tabeli oceny”, lecz w przyszłości Komisja zamierza włączyć tę tabelę do wytycznych dotyczących lepszego stanowienia prawa i wykorzystywać ją w ramach ocen skutków, ewaluacji i uzasadnień, które towarzyszą jej wnioskom ustawodawczym. Na początku każdej procedury ustawodawczej wnioski te przekazuje się Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, parlamentom narodowym i (w stosownych przypadkach) komitetom doradczym.

Komisja zwraca uwagę, że zarówno Parlament Europejski, jak i Rada uznają znaczenie zasady pomocniczości w ich regulaminach wewnętrznych, oraz że obie te instytucje zobowiązały się do pełnego uwzględnienia w procedurze ustawodawczej oceny skutków

²¹ Zob. narzędzie nr 5 dotyczące podstawy prawnej, pomocniczości i proporcjonalności: https://ec.europa.eu/info/files/better-regulation-toolbox-5_en

²² „Tabela ocen” zawiera serie pytań oraz zagadnień służących ukierunkowaniu analizy pomocniczości i proporcjonalności. Komisja stosowałaby ją w sposób racjonalny w ramach programu Komisji dotyczącego lepszego stanowienia prawa opartego na potrzebie przeprowadzania analiz, które są odpowiednie dla danego wniosku.

dokonanej przez Komisję²³. Pełne korzyści płynące z tabeli oceny można osiągnąć dopiero wówczas, gdy korzystają z niej wszystkie strony biorące udział w procesie decyzyjnym. Teraz do Parlamentu Europejskiego i Rady należy decyzja, czy w trakcie procedury ustawodawczej kwestiom pomocniczości i proporcjonalności należy poświęcić dodatkową uwagę oraz czy należy uwzględnić te kwestie w sposób szczególny i systematyczny. W szczególności współprawodawcy często wprowadzają istotne zmiany do wniosków Komisji, ale skutki tych zmian oraz obawy dotyczące pomocniczości i proporcjonalności rzadko są oceniane. Komisja wzywa współprawodawców do skuteczniejszego wywiązywania się ze spoczywającego na nich zobowiązania do przygotowywania ocen skutków istotnych zmian, które wprowadzili²⁴. Komisja uważa również, że parlamenty narodowe powinny stosować przedstawioną powyżej tabelę oceny, która – w stosownych przypadkach – będzie dostosowana do ich celów. Komisja uważa, że zapewni to większy wpływ ich uzasadnionych opinii, ale nie uniemożliwi im wyrażania w ich opiniach innych obaw, które nie dotyczą pomocniczości i proporcjonalności.

Zdaniem Komisji w wielu przypadkach istnieje możliwość lepszego odzwierciedlenia poglądów parlamentów narodowych i regionalnych oraz władz lokalnych i regionalnych przez każde państwo członkowskie w trakcie procedury ustawodawczej. Te szczeble administracyjne znajdują się najbliżej rzeczywistego wdrażania prawodawstwa i mają bogate doświadczenie, którym mogą się dzielić. Chociaż to współprawodawcy decydują o tym, czy należy zaangażować przedstawicieli władz lokalnych i regionalnych w procedurę ustawodawczą, Komisja uważa, że większa przejrzystość procedury ustawodawczej pozwoliłaby zwiększyć świadomość i zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych oraz ogółu społeczeństwa. Komisja wspiera bieżące wysiłki na rzecz zwiększenia przejrzystości i dostępności procedury ustawodawczej dzięki ulepszeniom bazy EUR-Lex²⁵ oraz zgodnie z Porozumieniem międzyinstytucjonalnym w sprawie lepszego stanowienia prawa (takie jak wspólna baza danych aktów ustawodawczych). Działania następcze w związku z najnowszym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości²⁶ i ustaleniami Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawie przejrzystości rozmów trójstronnych zwiększą przejrzystość i pomogą wszystkim zainteresowanym stronom uczestniczyć w demokratycznym procesie decyzyjnym. Komisja jest gotowa, by wziąć konstruktywny udział w tych pracach.

Spełniając swoje zobowiązanie wynikające z Porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie lepszego stanowienia prawa, Komisja w każdym przypadku będzie nadal informować współprawodawców o informacjach zwrotnych, jakie otrzymuje na temat swoich wniosków, również od władz lokalnych i regionalnych.

²³ Pkt 14 Porozumienia międzyinstytucjonalnego pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej a Komisją Europejską w sprawie lepszego stanowienia prawa, Dz.U. L 123 z 16.4.2016, s. 1. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2016.123.01.0001.01.POL

²⁴ Pkt 15 Porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie lepszego stanowienia prawa.

²⁵ EUR-Lex jest stroną internetową, która umożliwia łatwy dostęp do prawa Unii. Jest dostępna w 24 językach, zawiera traktaty, prawodawstwo, umowy międzynarodowe, akty przygotowawcze, procedury ustawodawcze, orzecznictwo, pytania parlamentarzystów i wiele innych rodzajów dokumentów; <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=pl>

²⁶ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie T-540/15, De Capitani przeciwko Parlamentowi; <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=9ea7d2dc30ddfb6ef4af4df246c6a5689c7889c65e8f.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxyNchb0?text=&docid=200551&pageIndex=0&doclang=PL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=100299>

Komisja zamierza:

- włączyć tabelę oceny pomocniczości i proporcjonalności do swoich wytycznych w sprawie lepszego stanowienia prawa i wykorzystać ją do przedstawienia swoich ustaleń w ocenach skutków, ewaluacjach i uzasadnieniach;
- wykorzystywać tabelę oceny jako wytyczne w komunikacji z parlamentami narodowymi;
- zwiększyć widoczność informacji zwrotnych, które otrzymuje od władz lokalnych i regionalnych o swoich wnioskach, dla Parlamentu Europejskiego i Rady w ramach każdej procedury ustawodawczej.

4.2. Umożliwienie parlamentom narodowym sprawowanie skuteczniejszego nadzoru

Parlamenty narodowe mają prawo do zgłaszania obaw dotyczących stosowania zasady pomocniczości w terminie ośmiu tygodni od otrzymania wniosku Komisji²⁷. Przy określaniu ośmiotygodniowego terminu Komisja wyłączyła już miesiąc sierpień. Komisja jest zdania, że należy również wyłączyć okres świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku, ale nie może podjąć jednostronnej decyzji w tej sprawie, ponieważ każde przedłużenie terminu ma również wpływ na prace Parlamentu Europejskiego i Rady. Komisja zwraca się do współprawodawców o przedstawienie opinii w tej sprawie, tak aby uwzględnić wolę parlamentów narodowych w sposób pragmatyczny, który nie wpływa na odpowiednie postanowienia Traktatu.

W swoim rocznym sprawozdaniu w sprawie pomocniczości i proporcjonalności Komisja przedstawia wnioski ustawodawcze, które otrzymały największą liczbę uzasadnionych opinii. Komisja zgadza się jednak z grupą zadaniową, że powinna zwiększyć widoczność poglądów parlamentów narodowych. Komisja zamierza przygotować zbiorczą odpowiedź w przypadku, gdy znaczna liczba parlamentów narodowych zgłosiła podobne obawy, nawet jeżeli próg zastosowania procedury „żółtej kartki” nie zostanie osiągnięty. Opinie parlamentów regionalnych mających kompetencje ustawodawcze przesłane bezpośrednio do Komisji mogłyby również zostać odzwierciedlone bez wpływu na podstawową rolę parlamentów narodowych w funkcjonowaniu mechanizmu kontroli zasady pomocniczości. Zagregowana odpowiedź zawierałaby stanowisko Komisji w odniesieniu do poruszonych kwestii i zostałaby przekazana Parlamentowi Europejskiemu i Radzie najszybciej, jak to możliwe, biorąc pod uwagę dążenie do nieopóźniania procedury ustawodawczej.

Komisja zachęca parlamenty krajowe do konsultacji z parlamentami regionalnymi oraz współpracy w sprawach UE. Działanie to może pomóc w zwiększeniu widoczności obaw parlamentów regionalnych i przyczynić się do udoskonalenia oceny kwestii związanych z pomocniczością, ale Komisja jest zdania, że taka współpraca pozostaje w całości w gestii tych parlamentów.

Komisja zamierza:

- kontynuować nieuwzględnianie miesiąca sierpnia przy określaniu ośmiotygodniowego

²⁷ Protokół nr 2 do Traktatów;
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A12008E%2FPRO%2F02>

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A12008E%2FPRO%2F02>

okresu na składanie uzasadnionych opinii przez parlamenty narodowe;

- **zbadać wraz z Parlamentem Europejskim i Radą, czy okres świąt Bożego Narodzenia / Nowego Roku również mógłby być nieuwzględniany, o co niejednokrotnie występowały parlamenty krajowe.**
- **zwiększyć widoczność stanowisk parlamentów narodowych w uzasadnionych opiniach poprzez przedstawianie, w stosownych przypadkach, zagregowanych odpowiedzi oraz ukierunkowanie ich obaw i określenie propozycji odnoszących się do większości uwag w rocznych sprawozdaniach w sprawie pomocniczości i proporcjonalności.**

4.3. Bardziej aktywny udział władz lokalnych i regionalnych

Obecna Komisja otworzyła swoje procesy kształtowania polityki na zaangażowanie z zewnątrz, a także na aktywne zaangażowanie we współpracę z partnerami społeczno-gospodarczymi w zakresie opracowywania i wdrażania prawodawstwa w dziedzinie polityki społecznej i regionalnej. Komisja prowadzi już intensywne konsultacje z partnerami społecznymi, w tym również przewidziane traktatowo dwuetapowe konsultacje w dziedzinie polityki społecznej. Na początku każdej nowej inicjatywy publikowane są plany działania zawierające wyjaśnienia dotyczące planowanych kroków Komisji. Plany te zachęcają do przekazywania informacji zwrotnych i umożliwiają wszystkim zainteresowanym stronom przygotowanie się do różnych działań konsultacyjnych. Konsultacje publiczne towarzyszą obecnie każdej większej inicjatywie, a kwestionariusze tłumaczy się na wszystkie języki urzędowe w przypadku inicjatyw uwzględnionych w rocznym programie prac. Projekty aktów delegowanych i aktów wykonawczych przed ich sfinalizowaniem publikuje się również w internecie. Na początku procesu legislacyjnego Komisja przekazuje również współprawodawcom informacje zwrotne dotyczące jej wniosków, które otrzymuje od wszelkich zainteresowanych stron (w tym władz lokalnych i regionalnych)²⁸.

Pomimo tych postępów na wczesnym etapie kształtowania polityki ważny głos władz lokalnych i regionalnych jest często niesłyszalny. Władze lokalne i regionalne oraz zgromadzenia regionalne różnią się od innych zainteresowanych stron, ponieważ odgrywają zasadniczą rolę we wdrażaniu prawa Unii. W związku z tym wszyscy muszą dołożyć większych starań, by zapewnić lepsze uwzględnienie ich doświadczenia i poglądów w procesie kształtowania polityki. W kontekście trwającego obecnie przeglądu lepszego stanowienia prawa Komisja przeanalizuje możliwości w prowadzenia zmian w swoich kwestionariuszach w taki sposób, by można było wyodrębnić w nich część poświęconą kwestiom budzącym obawy władz lokalnych i regionalnych. Komisja poprawi również sposób, w jaki przedstawia opinie władz lokalnych i regionalnych w swoich ocenach skutków, ewaluacjach i uzasadnieniach. Ze swojej strony Komisja zachęca władze lokalne i regionalne do rejestrowania się na portalu internetowym Komisji²⁹, na którym wszystkie zainteresowane strony mogą wnieść wkład w kształtowanie polityki. Komisja będzie również ogłaszać ważne inicjatywy w mediach społecznościowych, ale organizacje reprezentujące władze lokalne i regionalne powinny rozważyć, w jaki sposób mogą propagować zaangażowanie tych władz.

Komisja zamierza:

²⁸ Zgodnie z pkt 33 Porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie lepszego stanowienia prawa.

²⁹ https://ec.europa.eu/info/law/contribute-law-making_pl

- **wprowadzić zmiany w swoich wytycznych w sprawie lepszego stanowienia prawa, aby podkreślić znaczenie uwzględniania poglądów i doświadczeń władz lokalnych i regionalnych;**
- **dokonać przeglądu kwestionariuszy konsultacji publicznych, aby uwzględnić pytania dotyczące kwestii istotnych z punktu widzenia władz lokalnych i regionalnych, w tym zgromadzeń regionalnych.**

4.4. Poprawa oceny i prezentacji odpowiednich skutków

Przepisy Unii mogą mieć szczególnie istotne skutki na szczeblu lokalnym i regionalnym oraz dla organów publicznych. Komisja opracowała metody oceny oddziaływania terytorialnego³⁰, które od 2016 r. były testowane w odniesieniu do szeregu wniosków ustawodawczych. Podejście Komisji polega na ocenie tych skutków, gdy są one istotne dla procesu decyzyjnego i jest to proporcjonalne (na przykład w przypadku dużych różnic między regionami). Komisja zamierza podnieść znaczenie tej kwestii w wytycznych dla swoich pracowników oraz, jak wskazano wcześniej, w swoich ocenach skutków, ewaluacjach i uzasadnieniach przedstawi oceny pomocniczości (w tym europejskiej wartości dodanej) i proporcjonalności w sposób bardziej przejrzysty. Nie zawsze jednak jest oczywiste, że takie skutki są prawdopodobne lub że istnieją nieprzetworzone dane pozwalające na dokonanie szczegółowej oceny. Bardziej aktywne zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych w procesy konsultacyjne jest istotnym elementem poprawy jakości ocen oddziaływania terytorialnego.

Komisja zamierza:

- **zmienić swoje wytyczne w sprawie lepszego stanowienia prawa, aby podkreślić znaczenie analizy i oceny oddziaływania terytorialnego;**
- **przedstawiać w sposób bardziej przejrzysty swoje oceny pomocniczości, proporcjonalności i informacje o tym, na kogo (i w jaki sposób) mają one wpływ, w swoich ocenach skutków, ewaluacjach i uzasadnieniach.**

4.5. Ocena obowiązującego prawodawstwa pod kątem pomocniczości

Misją programu sprawności regulacyjnej (REFIT) Komisji jest zapewnienie, aby przepisy Unii stale odpowiadały założonym celom, oraz upraszczanie ich tam, gdzie to możliwe, bez utrudniania realizacji ich zamierzonych celów³¹. Platforma REFIT wspiera Komisję w realizacji tego zadania. Komisja podtrzymuje pięcioletni plan kroczący wszystkich ocen obowiązującego prawodawstwa. W każdej z nich należy ocenić obecne znaczenie, efektywność ekonomiczną, potencjał uproszczenia oraz europejską wartość dodaną prawodawstwa. Najważniejsze oceny są również załączone do rocznego programu prac Komisji.

³⁰ https://ec.europa.eu/info/files/better-regulation-toolbox-33_pl

³¹ COM(2017) 651 final, Dokończenie realizacji Programu lepszego stanowienia prawa: lepsze rozwiązania na rzecz lepszych rezultatów; https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/completing-the-better-regulation-agenda-better-solutions-for-better-results_en.pdf

Prace platformy będą kontynuowane do końca kadencji obecnej Komisji. Wysłuchamy opinii członków platformy i uważnie ocenimy wyniki konsultacji z zainteresowanymi stronami, które rozpoczęliśmy w sprawie lepszego stanowienia prawa. Uważamy jednak, że są już przekonujące argumenty przemawiające za przekształceniem platformy w celu bardziej ukierunkowanego rozwiązania kwestii poruszonych przez grupę zadaniową. Na przykład rozszerzenie ukierunkowania platformy, aby uwzględnić kwestie pomocniczości, proporcjonalności, gęstości legislacyjnej³² oraz rolę władz lokalnych i regionalnych we wdrażaniu prawa Unii obok jej stałego ukierunkowania na upraszczanie. Uważamy, że zmianie będzie musiał również ulec jej skład, aby uwzględnić większą obecność władz lokalnych i regionalnych, na przykład poprzez zastąpienie ekspertów z państw członkowskich. Można by również rozważyć silniejsze powiązania z pracami i sieciami Komitetu Regionów. Ustanowienie nowej platformy będzie jednak zadaniem następnej Komisji. W międzyczasie Komisja z zadowoleniem przyjmuje zamiar utworzenia przez Komitet Regionów sieci ośrodków regionalnych mających na celu przekazywanie informacji od władz lokalnych i regionalnych do procesu kształtowania polityki i oczekuje na wyniki projektu pilotażowego obejmującego dwadzieścia regionów.

Grupa zadaniowa wyraziła obawy co do stosowania aktów delegowanych i wykonawczych w przypadkach, w których Komisja jest uprawniona przez Parlament Europejski i Radę do przyjmowania przepisów szczegółowych w celu terminowego wdrożenia prawa Unii. Chociaż akty te nie są kontrolowane przez parlamenty krajowe w ramach funkcjonowania protokołu nr 2 do Traktatów, obecna Komisja znacznie poprawiła przejrzystość w zakresie aktów delegowanych i aktów wykonawczych³³. Projekt tekstu aktu prawnego jest zamieszczany w internecie na cztery tygodnie przed jego sfinalizowaniem. Wszystkie zainteresowane strony mają teraz okazję, by wraz z Komisją poważnie zaangażować się w prace nad treścią każdego projektu aktu. Przeprowadzając ewaluację obowiązujących aktów prawnych, Komisja w przyszłości zapewni, aby w ramach programu REFIT dokładniejszej analizie poddawano akty delegowane i wykonawcze.

Komisja zamierza:

- **zapewnić, aby w ramach oceny obowiązującego prawodawstwa oceny w większym stopniu uwzględniały pomocniczość, proporcjonalność, gęstość legislacyjną oraz rolę władz lokalnych i regionalnych;**
- **określić zmiany w zakresie i składzie platformy REFIT w celu jej przekształcenia i rozwiązania tych kwestii w ramach oceny sytuacji w zakresie lepszego stanowienia prawa;**
- **zapewnić, aby w ramach ocen systematycznie odwoływano się do odpowiednich aktów delegowanych i aktów wykonawczych.**

³² W kategoriach stanowienia prawa „gęstość” odnosi się do szczegółowych wymogów technicznych uzgodnionych przez prawodawcę, dotyczących sposobu osiągnięcia celów. Wymogi te mogą wpłynąć na poziom swobody uznania pozostawiony władzom krajowym, regionalnym i lokalnym w ramach wdrażania przepisów prawa (zob. opracowany przez prof. Dougana dokument, który przedstawiono na posiedzeniu grupy zadaniowej w dniu 15 marca 2018 r.): https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/dougan-notes-for-task-force-march-2018_en.pdf

³³ Rejestr aktów delegowanych: <https://webgate.ec.europa.eu/regdel/#/home>; Strona internetowa „Udział obywateli w procesie kształtowania prawa”: https://ec.europa.eu/info/law/contribute-law-making_pl

5. WNIOSKI I DALSZE KROKI: KONFERENCJA W BREGENCJI

Obecna Komisja przedstawiła ukierunkowany program inicjatyw politycznych, w którym określono priorytet działań. W stosownych przypadkach podjęła działania w sprawach naprawdę istotnych. Komisja z zadowoleniem przyjmuje ważny wniosek grupy zadaniowej, zgodnie z którym Unia wnosi wartość dodaną we *wszystkich* obszarach, w których działa. W pewnym momencie jednak my – instytucje i państwa członkowskie – będziemy musieli zmierzyć się z faktem, że nie możemy w dalszym ciągu robić więcej, aby sprostać rosnącym wyzwaniom, przed którymi stoimy, wykorzystując dostępne obecnie zasoby. Komisja zgadza się zatem z grupą zadaniową, że należy ustalić priorytety działań i efektywniej wykorzystywać zasoby. Jednym z aspektów jest wczesne przyjęcie wniosków Komisji dotyczących kolejnych wieloletnich ram finansowych, które mają zasadnicze znaczenie dla wyposażenia Unii w zasoby, jakich potrzebuje.

Grupa zadaniowa zaproponowała również nowy sposób prowadzenia prac oparty na aktywnej pomocniczości oraz bardziej dynamicznym zaangażowaniu wszystkich zainteresowanych stron i wszystkich szczebli administracji rządowej w całym cyklu polityki. Oznaczałoby to istotną zmianę w procesie politycznym Unii Europejskiej, która pozwoliłaby poprawić jakość i legalność przyjmowanych przez nią aktów prawnych. Komisja określiła zmiany, jakie zamierza wprowadzić w odpowiedzi na działania grupy zadaniowej, a teraz zwraca się do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, parlamentów krajowych, rządów krajowych oraz władz lokalnych i regionalnych o rozważenie, w jaki sposób zamierzają one zareagować.

Prezydencja austriacka będzie gospodarzem konferencji *Pomocniczość jako zasada fundamentalna Unii Europejskiej*, która odbędzie się w dniach 15–16 listopada w Bregencji, w Austrii. Konferencja ta będzie okazją do poważnej debaty na temat wzmocnienia roli zasad pomocniczości i proporcjonalności w kształtowaniu polityki UE³⁴. Mogłaby ona również wnieść cenny wkład w przyszłoroczny szczyt przywódców w Sybinie.

Zagadnienia do omówienia na konferencji w Bregencji

- Wszystkie właściwe instytucje i organy powinny wyjaśnić, czy będą stosować wspólną tabelę oceny dostosowaną do ich potrzeb w celu zbadania wymiaru pomocniczości i proporcjonalności wniosków Komisji.
- Komitet Regionów reprezentujący władze lokalne i regionalne powinien rozważyć, w jaki sposób władze te mogą zwiększyć wśród swoich członków świadomość co do licznych możliwości wniesienia bezpośredniego wkładu w kształtowanie polityki UE. Inne organizacje reprezentujące władze lokalne i regionalne również mogłyby zintensyfikować swoje działania w zakresie podnoszenia świadomości.
- Komitet Regionów powinien utworzyć „ośrodki regionalne”, aby skuteczniej uwzględniać doświadczenia władz lokalnych i regionalnych w kształtowaniu polityki UE.
- Parlament Europejski i Rada powinny zbadać skutki oraz wymiar pomocniczości i proporcjonalności wprowadzanych przez nie istotnych zmian.
- Parlament Europejski i Rada powinny uzgodnić, że okres świąt Bożego Narodzenia / Nowego Roku nie będzie uwzględniany w terminie 8 tygodni przyznanemu

³⁴ <https://www.eu2018.at/calendar-events/political-events/BKA-2018-11-16-Subsidiarity-Conf..html>.

parlamentom krajowym na przesłanie uzasadnionych opinii, o co niejednokrotnie występowały parlamenty krajowe.

- Parlament Europejski i Rada powinny podjąć działania następcze w związku z zaleceniami Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich i najnowszym orzecnictwem w celu poprawy przejrzystości prowadzonych przez nie postępowań oraz rozważyć zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych w toku procedury ustawodawczej.
- Parlament Europejski i Rada powinny zintensyfikować podejmowane wspólnie z Komisją starania na rzecz utworzenia wspólnej międzyinstytucjonalnej bazy danych w celu poprawy identyfikowalności procedury ustawodawczej.
- Władze krajowe powinny rozważyć, w jaki sposób skuteczniej zaangażować władze regionalne i krajowe w toku procedury ustawodawczej.

Po zbliżających się wyborach europejskich i mianowaniu kolejnej Komisji Parlament Europejski, Rada i Komisja będą wymieniać opinie i formułować konkluzje na temat celów polityki i priorytetów³⁵. Komisja zamierza przedyskutować warunki tej wymiany opinii w odpowiednim czasie w ramach wdrażania Porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie lepszego stanowienia prawa przez te trzy instytucje.

³⁵ Z inicjatywy Komisji zgodnie z pkt 5 Porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie lepszego stanowienia prawa.